

Posudek oponenta diplomové práce

Název: From War Trajectory to Electoral Trajectory? The change of the strategy of the EZLN from 1994 to 2018

Autorka: Liya Ubilava

Cílem předkládané diplomové práce bylo vysvětlit změny ve strategiích EZLN, respektive identifikovat podmínky, za nichž k daným změnám došlo s primárním důrazem na rozhodnutí Zapatistů participovat ve volbách v roce 2018. Za tímto účelem autorka vhodně volí metodu sledování procesu (process tracing method), která má potenciál hledat a následně verifikovat kauzální vztahy i v rámci případové studie. Popisu dané metody není ovšem věnována dostatečná pozornost. Chybí zde hlubší diskuse o typech a charakteru důkazů, jež budou v rámci empirické části hledány, tedy jejich zasazení do teoretického rámce textu. Teprve na závěr samotné analýzy autorka stručně vysvětluje typy důkazů, které také aplikuje na data představená v předchozích částech, avšak bez nějaké hlubší argumentace. Není tak zcela jasné, na základě čeho autorka rozhoduje, že dané vysvětlení představuje dostatečnou a současně nezbytnou podmínku pro jeho potvrzení.

Pokud jde o teoretickou oporu textu, autorka představuje celou řadu teorií, avšak opět velmi povrchně a do analýzy se většina z nich fakticky nepromítá, ačkoliv by to bylo povýtce vhodné. Z autorčina popisu lze vyvodit, že ona za hlavní analyzovaný faktor považuje historický kontext. Na základě provedené analýzy s tím ovšem nelze zcela souhlasit. Pod daným termínem se totiž pro autorku schovávají tak rozdílné faktory jako institucionální změna volebních pravidel, změna prezidentské administrativy, násilná represe či existence spojenců v podobě NGOs. To vyplývá z nedostatečné pozornosti, již autorka věnovala vymezení daného konceptu, tedy, na základě jakých indikátorů a proč bude historický kontext analyzován, co si pod daným termínem můžeme představit, aby nedocházelo k napínání konceptu, pod který se schovají nejrůznější druhy faktorů a vysvětlení. Přes variabilitu faktorů, které na základě autorčina popisu v empirické části tedy údajně vedly ke strategické adaptaci Zapatistů, autorka přesto činí poněkud obecný závěr, že „některé historické události ovlivnily strategie EZLN“. Daleko vhodnějším nástrojem pro analýzu a interpretaci závěrů by tak byla například teorie struktury politických příležitostí, která se rovněž zaměřuje na kontextuální faktory. Tu však autorka v teorii zmiňuje pouze nahodile, a to navíc ne zcela vhodně v rámci teorie mobilizace zdrojů. Stručnost teorie se projevuje také v části zabývající se politickou adaptací, jež stojí v centru pozornosti práce. Dočteme se zde pouze o několika

příkladech latinskoamerických stran, jež v průběhu času adaptovaly svůj program či ideologii, což ovšem z hlediska zacílení práce není zásadní. Daleko nosnější by bylo vysvětlit tu vazbu na strategické inovace repertoáru sociálních hnutí, což se neděje.

Samotná analýza je spíše popisného charakteru, ačkoliv nelze říci, že by analýza zcela absentovala. Autorka se skutečně snaží předkládat argumenty na podporu předkládaných vysvětlení především prostřednictvím sekvence událostí a výpovědí zúčastněných aktérů nashromážděných jak pomocí rozhovorů, tak z primárních dokumentů samotných Zapatistů. Jiné typy důkazů však chybí, což také může poněkud zkreslovat vyvozené závěry a místy vede až k jakési, nikoliv nepochopitelné, romantizaci zapatistického působení. Navíc, jak již bylo zmíněno výše, někdy se nám dané vysvětlení ztrácí za obecnými odkazy na historický kontext. Takto mi není jasné, co tedy vedlo Zapatisty ke změně strategie z izolace v pochod do hlavního města, neboť zde nacházím pouze zmínku o nepřiliš fungujících caracoles. Nicméně kauzální souvislost tohoto faktoru s pochodem mi stále uniká. Jako nadbytečné pak vnímám nemalé množství přímých citací, které nepředstavují výpovědi participantů, ale jsou převzaty z jiných děl. Jejich účel zůstává nejasný a na mnoha místech navíc vede k dublování stejných informací, neboť autorka nijak dané citace neinterpretuje, ale pouze znovu sděluje jejich obsah.

Na druhou stranu je třeba ocenit, že autorka realizovala v rámci svého výzkumu několik rozhovorů s osobami blízkými zapatistickému hnutí, což danou práci jednoznačně obohatilo. Také je patrné, že se autorka v dané problematice velmi dobře orientuje. To je zřejmé například v rámci vymezení samotného zapatistického hnutí, kdy autorka komparativní optikou velmi erudovaně odlišuje EZLN od dalších případů guerillových hnutí v Latinské Americe především poukazem na absenci snahy Zapatistů o zisk politické moci.

Ačkoliv argumentace autorky na některých místech pokulhává, nelze ji upřít snahu o systematický postup za využití metody sledování procesu a analýzy nemalého množství primárních dat. Největší výtky směřuje spíše k interpretaci samotných závěrů, které jsou v podání autorky příliš obecné a bez teoretické opory, nikoliv však k samotnému postupu.

Proto doporučuji práci k obhajobě.

Barbora Vališková

Ve Vrchlabí dne 11.8.2021